

Andris Zeibots
andristeatra@inbox.lv

Budas skumjā acs

(luga vienā cēlienā, nepārtraukti spēlējama, vienmēr pievakarē un tieši 44 skatītājiem atbilstošu izmēru skatītāju zālē ļoti konkrētā teātrī, kas uzbūvēts par jaunās Domes speciālajiem līdzekļiem gada pēdējās dienās)

Uz skatuves ir kalns, sniegotas virsotnes, klinšu aizās caurbjoši gaudo vēji, aizlido daži ērgļi. Klusums.

Nāk Buda.

Viņš apsēžas kalna sniegotajā virsotnē.

Viņš pievēršas skatītāju pilnajai zālei. Viņa acs sāk izplesties.

Ieskanas putnu dziesmas, šalc ķirsis. Aizpeld četras džonkas, vienā no tām sēž jūras kāpostu zvejnieks.

Kalna pakājē nostājas 999 imperatori.

Budas acs arvien plešas, drīz tā aizņem visu skatuvi.

Ierunājas skatītāji zālē, viņi runā pa vienam sākot no pēdējās rindas pēdējās vietas, tālāk stingrā kārtībā pa rindām līdz pirmās rindas pirmajai vietai.

1. skatītājs (dārznieka drēbēs, ar lejkannu rokā). Vai nebūtu jau laiks sākt izrādi?...
2. skatītājs (taksī šoferis). Viss taču ir sācies.
3. skatītājs (viņa sieva). Tu domā?
4. skatītājs (sievas draudzene). Tas ir tikai ievads.
5. skatītājs (zulusu cilts kareivis). Iespējamas arī cita veida interpretācijas. Piemēram, viss kādā nezināmā izrādē ir jau beidzies. Varbūt vēl pirms sākšanās. Tādējādi, mēs visu jau esam redzējuši un tagad arī teātrī vairs neesam.
6. skatītājs (glezniecības nodaļas dekāns). Skats ir tīkams un netraucē domāt... Man personīgi patīk!
7. skatītājs (Lenons). Skatoties tieši gaismā var zaudēt redzi. (Uzliek melnas brilles).
8. skatītājs (Eduards Mērnieks). Skatiens tomēr nomierina. (Iedzer savu iemīļoto dzērienu).
9. skatītājs (katoļu priesteris). Ja es nebūtu nopircis biļeti, es ietu ārā...
10. skatītājs (Laimes māte). Es biju izgājusi pirms pāris minūtēm. Tur nekas nav mainījies. Lielveikals ir atvērts līdz 24-iem nulle, nulle. Viss ir tieši tāpat.

- 11.skatītājs (romiešu kareivis). Būsim taču izglītotāki! Jūs runājat kā absurda personāži. Atceros Jonesku...
- 12.skatītājs (ēna, pārtrauc). Taču!
- 13.skatītājs (20.gadsimta sākuma šoferis). Es tomēr pastāvu uz to, ka Bekets...
- 14.skatītājs (arī viņš ir ēna). Nepavisam!
- 15.skatītājs (*Havaiji* deļotāja ar ziedu vītni ap pleciem). Piedodiet, viņi nerunā kā absurda personāži, jo viņi ir skatītāji tāpat kā es un jūs, kā dzejnieks un arī iepriekš jau runājušais Eduards Mērnies, kuru es nepazīstu, tas pirmkārt. Otrkārt, viņiem tādā gadījumā, proti, es runāju par absurda metodi, būtu jāsaka: Lakāna strukturālisms pamatojas uz ideju, ka pasaulē tiklab kā apziņā esamības formas izpaužas struktūru mērogos. Tā ir objektīvi konstatējama parādība, kaut arī jums būtu grūti tam noticēt... Bet ja nesaprotat, tad labāk klusējiet!
- 16.skatītājs (mazs bērns). Kas tas ir „grūti”? kāpēc noticēt ir grūti? Kāpēc ir kāpēc?
- 17.skatītājs (esesietis). Tas tev vēl jāuzzina, es to nezinu. (Pārlādē ieroci.) Es to nemaz negribu zināt. Man viss apriebies! Saprotiet, apriebies! Esmu vientuļš, esmu visu atstāts... man reibst galva...
- 18.skatītājs (pirmmāte Ieva). Savā ziņā mēs esam aizgājuši prom no galvenā jautājuma, kuru uzdodam katru dienu pat tad, kad klusējam, mums ir auksti, taču mēs nesūdzamies un tas ir dabiski, tomēr es gribētu jautāt: kur palicis viss, ar ko beidzas diena?...
- 19.skatītājs (Čaušesku). Terpentīna tabletes, terpentīna tabletes, terpentīna tabletes. Un sensācija. Vairāk es neko neteikšu. Valdība mūs krāpj, nevienam es neuzticos. Par sevi varu pateikt tikai tik daudz, ka noslēdzot ceļa locītavu, jebkādas kustības izbeidzas. Projektu skaita ziņā ne ar vienu konkurēt netaisos, tāpēc arī klusēju joprojām. Demokrātija ļauj man klusēt. Bet modernisms tostarp jau sen ir miris. Atlikuši tikai citāti – jūs neko citu nedarāt, kā tikai citējat! Jūs esat apsēsti... apsēsti...
- 20.skatītājs (hokeja līdzjutējs vikinga tērpā ar tauri un bungām, mutē ir svilpe). Mmmam iu mumē miupe! (Izņem svilpi no mutes). Īsu mirkli ikviens zaudē ritmu deju metāliskajās spēka līnijās... Heijā! Es vinnēju!
- 21.skatītājs (Lourenss Darels). Viņš pamirkšķināja. Jūs varat iedomāties – viņš pamirkšķināja acis! Skatieties! Skatieties! Tūlīt mirkšķinās atkal! Mēs ģībsim! Bet jūs sakāt – modernisms! Pats jūs esat „modernisms”! Tā ir realitāte, es pazīstu acis, esmu redzējis ne reizi vien!
- 22.skatītājs (marmora biste, tai rokā ir cita marmora biste). Cik valdziņus ir jāņem kreiliski un cik labiski? Ja nezināt, sakiet visiem, mēs par

to gribam būt pārlicināti! Un esiet sveicināti mūsmājās, kāpjot pār sliksni nemirkšķiniet! Mans vīrs ir postmodernists, viņš ar jums labprāt iepazīsies.

- 23.skatītājs (minnezingers). Viņš nekad vairs nepamirkšķinās, es to palaidu garām un tagad nekad... nekad... nekad... Nemelojiet man! Es to nevaru ciest! Vienalga ko saktiet – tikai nemelojiet!
- 24.skatītājs (plaušu ķirurgs). Būsim objektīvi! (Sasien kopā divus jenotus). Patiesība mums nepiedos, ja mēs par to neizteiksimies! Šajā izrādē neviens nepiedalās. Tas ir vienkārši pragmatiski... (Sašūt). Pragmatiski! Visi jūs esat pragmatiski! Bet es atklāti paziņoju: mans namīpašnieks ir cūka!
- 25.skatītājs (čūsku dīdītājs Kalkutas ielās). Biļetes arī sliktas kvalitātes. Stipri par dārgu... tirgū tādas varētu dabūt lētāk...
- 26.skatītājs (panteists). Es neiebilstu. Man tēvs bija sirreālists, es viņu nekad neesmu sastapusi... vai sastapis... saktiet, kā jāsaka pareizi?
- 27.skatītājs (izlūks 2.pasaules kara gados). Ir jāzina noteikumus, tad jums viss kļūs skaidrs un nevienam nebūs jājautā... Noteikumi, protams, ir zināmi: „Nav piecnieku mažorā, mastā no trim, apmēram 12 līdz 15 punktu, tad saktiet – viens minorā.” (Pagriežas.) Ja jūs klepojat, tad aizveriet muti, jo kas skaļā balsī klepo, tas klusi domā...
- 28.skatītājs (mēbeļu meistars). Vai tā varētu būt atjaunošanās? Pirms pusotra gada par to vēl ne sapņot nesapņojām... Nu tad, ardievu... man ļoti žēl, taču viss jau ir beidzies. Es palikšu šeit un skatīšos acī... Un nestāstiet man neko par modernismu, postmodernismu un citiem „ismiem” es no tā nekā nezīnu un arī zināt negribu!
- 29.skatītājs (peldētājs un nirējs). Pilnīgi pievienojos iepriekšējam runātājam un... negribēdams nevienam norādīt, kas tam būtu darāms... tomēr atzīmēšu... acs pasaka visu un daudz vairāk... Žēl, bet sarunu laiks ir beidzies. Tagad ir jāskatās. Nekas cits neatliek. Es jau esmu vecs un tāpēc dažreiz vēl ierunāšos... Tomēr zīnu, ka jēgas tam nav. No otras puses – kam man vajadzīgs laiks? Viss beidzas. Pensiju nokrāps. Un mani apraks. Tāda ir loģika. Visus apraks. Zem ūdens, zem gulošiem akmeņiem, zem nārām.
- 30.skatītājs (bizantietis, tirgotājs). Tomēr! Teātris mani vilina, tajā ir kāds noslēpums... Es turpinu spēli! Esmu dzīvs un turpinu, jo kāda man daļa gar transporta kustības aktivitātēm? Sākt visu no gala – lūk, ar ko vērts nodarboties, lai dzeguze neaizkūko tukšā dūšā, piedodiet, par patētiku nevietā!...
- 31.skatītājs (statists). Būtiskā nenoteiktība, es norādu uz būtisko. Visur valda vardarbība, cilvēkos pietrūkst piepildījuma! Ņemsim skatuvi – tā ir nepiepildīta, nepiepildītas cerības! Proti: atpakaļceļš evakuācijas plānos nekad netiek norādīts, tāpēc strīdi par tradīciju

- šeit ir gluži nevietā. (Pārloka uz pusēm avīzi, tad vēlreiz, turpinās to locīt un atlocīt.)
- 32.skatītājs (Šen Šui, zeltītā drakona maskā). Viņš nemirkšķināja, viņa acu zilītes paplašinājās. Un tas ir adrenalīns, turklāt ļoti augstā aktiermeistarības līmenī. Lūdzu jūs, ļoti uzstājīgi es lūdzu – pievērsiet uzmanību adrenalīnam...
- 33.skatītājs (konditors, divpadsmit bērnu tēvs). Piedodiet, jūs nekāpsiet ārā? Es biju pēdējais pie laringologa, ortopēda un pataloga. Es ķemmējos.
- 34.skatītājs (stilists). Kosīnuss.
- 35.skatītājs (bomžs). Arī es vēlos piedalīties! Lūdzu, atļaujiet man piedalīties! Ko man teikt?... Pagaidiet, pagaidiet... Ā! Es zinu! Es pats izdomāju: „Dievs Tēvs, kādēļ tu esi pieļāvis, ka viss lielākais ir lielāks par liroepisko!?”
- 36.skatītāja (vesera metēja). Man nekas nav pret modernismu, tomēr es gribētu, lai izrāde sākas! Ja pēc trīspadsmit sekundēm nekas nesāksies, es sākšu kliegt!
37. skatītājs (parasts metējs). Noņem cepuri!
38. skatītājs (ekshibicionists). Patiesi, nekā nevar redzēt! Kaut arī postmodernais jau pazīstams turpat pusgadsimtu, ja ne ilgāk, es tomēr gribu redzēt! Vai dzirdējāt? Redzēt! Vai saozāt, vai garšojat, vai sataustāt? Es gribu redzēt! Un punkts.
39. skatītājs (gids autobusā, kas dodas uz Milānu). Iešu mājās, ieslēgšu dušu, ieslēgšu naktslampiņu, ieslēgšu tosteri. Bet televizoru neslēgšu... esmu jau gana pierijies skatuves mākslas...
40. skatītājs (maizniekmeistars). Vai kāds nemanīja mani? Es te sevi atstāju... kaut kur... palūkojiet, vai neesmu aizkritis tur aiz atzveltnēm...
41. skatītājs (politiķis pozīcijā). Man ir programmiņa, es to nopirku par diviem latiem. Ļoti izsmeloši.
42. skatītājs (biznesa haizivs, nomedīta). Man ir kvieši tūtiņā, nevēlaties?
43. skatītājs (kora diriģents). Acs kļūst tāda kā mazāka, mazāka un mazāka... cilvēku gara dzīve iet mazumā...
44. skatītājs (robots humanoīds). Vai jau aplaudēt?

Acs ar trīšiem tiek uzvilka šņorbēniņos. 998 imperatori klanās, viens atlikušais pagriežas un aiziet uz banku nomaksāt Lattelekom rēķinu, kur viņam norāda, ka ir jau vēls un maksājumus vairs nepieņem, viņš uzsāk karstu diskusiju, konflikts nobriest un turpat arī izbeidzas ar savstarpēju izlīgumu.

Priekšskars.